

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 21. 9. 2017

Číslo: Ročník 27 (2017), Číslo 3

Sekce: Jak na to?

Název článku: Příběhy našich sousedů

Autor: Iveta Novotná

Zdroj: <http://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20170316>

Příběhy našich sousedů

Iveta Novotná

Do projektu Příběhy našich sousedů se naše Městská knihovna v Chrudimi zapojila na konci roku 2015. Již dlouho se věnuji mezigeneračním aktivitám v knihovně a tento projekt mě doslova nadchl. Proč? Právě díky němu dochází k setkávání generací. Děti vyhledávají zajímavé pamětníky ve svém okolí, seznamují se s dobou, ve které žili, a natáčejí jejich vzpomínky. Následně příběh zpracují, tak aby ho mohly prezentovat dále. Výstupem může být rozhlasová reportáž, komiksově zpracování, dokument či jiná forma prezentace. Děti získávají zkušenosti s dokumentaristickou prací, účastní se mediálních workshopů, aby dokázaly sesbírané informace zpracovat do krátkého příběhu. Díky osobní zkušenosti získávají vhled do fungování médií.

Na projektu Příběhy našich sousedů^[1] pracuje vzdělávací tým z nadace Post Bellum^[2] (latinsky „po válce“). Jedná se o nevládní a neziskovou organizaci, která byla založena v roce 2011 a její projekt Paměť národa^[3] je nejrozsáhlejší veřejně přístupnou pamětnickou databází. *(Poznámka redakce: o organizaci Post Bellum a jejích aktivitách více v 2. čísle zpravodaje U nás tohoto roku.)*

Dovolte, abych vám popsala, jak se naše knihovna tohoto projektu zúčastnila.

1. Příprava

Po kontaktování koordinátorky začala příprava projektu. Nejdříve byla s nadací sepsána smlouva o spolupráci. Poté jsem se zúčastnila pracovního workshopu přímo v nadaci Post Bellum v Praze. Tento workshop byl určen pro knihovníky a knihovnice, kteří mají zájem se zapojit a spolupracovat. Proškolení a veškerá metodická pomoc i v průběhu práce a natáčení je na velmi vysoké úrovni. Koordinátorka Kristýna Koblasová se nám maximálně věnovala, byli jsme v telefonickém a mailovém spojení a setkávali se osobně v Praze nebo v Chrudimi. Zajistila také seminář pořádaný ve spolupráci s Českým rozhlasem. Byl zaměřen zejména na fázi zpracování již natočeného pamětnického vyprávění, především dramaturgii a vytváření audio výstupu.

Pokud vaše knihovna nemá kvalitní nahrávací, lze ho zapůjčit přímo v nadaci. Díky podpoře vedení naší knihovny byly pořízeny nahrávací, nový fotoaparát s kamerou a ruční skener a tím bylo zabezpečeno technické vybavení pro práci.

2. Sestavení týmu

Projekt Příběhy našich sousedů je určen především žákům 8.–9. tříd. Já jsem oslovila studentky víceletého gymnázia, které jsou pravidelnými návštěvnicemi knihovny a měly chuť do něčeho nového.

Tým by měl být nejvíce pětičlenný, ale moc to nedoporučuji. Přiznám se, že jsem netušila, jak bude tato práce velice časově náročná. Skloubit jejich studium a aktivity ještě s mými službami v knihovně bylo velice obtížné. Nakonec ze tří děvčat zůstala jen dvě, Majda a Veronika. Osobně jsem se setkala s rodiči, informovala je o projektu a ti pak podepsali souhlas pro nadaci.

3. Hledání pamětníka

Při našich schůzkách jsme vyhledávaly pamětníka. Děvčata hledala také mezi příbuznými, dotazovala se kamarádů a já zase pátrala přes databázi Paměť národa. Pamětník nemusí být člověk, jehož život nějak významně poznamenal totalitní režim, ale může se jím stát zajímavý přímý svědek významných událostí. Důležité je, aby byl důvěryhodný, duševně svěží a nakloněný veřejnému publikování svého životního příběhu. Nám se

například stalo, že jsem oslovila pamětníka, a on odmítl s tím, že už se mu nechce vracet do minulosti, že to zlé chce zapomenout.

Nakonec jsme oslovily paní Olgu, jejíž otec byl profesorem na místním gymnáziu a za druhé světové války byl 5 let vězněn fašisty za velezradu.

4. Příprava na setkání s pamětníkem

Aby děvčata věděla, na co se paní Olgy ptát, prostudovaly jsme na našich schůzkách dobu, ve které žila. Několikrát jsme také před natáčením a po něm navštívily okresní archiv, kde nám předem připravili veškeré materiály, které o panu profesoru měli. Veronika také v archivu gymnázia našla stará poválečná tabla, kde pan profesor i se svou manželkou, maminkou paní Olgy, měli fotografie. Pro děvčata to byla úžasná motivace a snažila se pátrat, kde se dalo. Připravovala si otázky a osnovu rozhovoru.

Povídaly jsme si hodně o tom, jak se mají chovat k paní Olze, jak jí naslouchat, neskákat do řeči, mít pochopení, když utíká od tématu, a jiné důležité věci. Nakonec mě děvčata velice překvapila svojí empatií a přístupem k paní Olze.

Také jsme si připravily techniku, vyzkoušely ji a navzájem se nahrávaly, aby nás při rozhovoru nic nepřekvapilo. Velmi důležité je mít stále připravenou zásobu baterií.

5. Setkání s pamětníkem

Paní Olze více vyhovovala schůzka v knihovně. Naše první setkání bylo velice milé, seznámily jsme se navzájem a povídaly si volně, bez nahrávání. Domluvily jsme se, že se budeme scházet v knihovně. Zjistila jsem, že jak paní Olze, tak především dívkám vyhovuje, že jsem občas odešla a nechala je samotné. Získaly si důvěru paní Olgy a mnohdy si povídaly osobně, a ani nenahrávaly.

6. Zpracovávání

Dohodly jsme se, že naším výstupem bude rozhlasová reportáž a následně závěrečná prezentace. Po dotočení rozhovoru jsme ho stále poslouchaly a vybíraly nejzajímavější pasáže. Rozhlasová reportáž, tak aby zaujala posluchače, by neměla být delší než pět minut.

Děvčata opravdu pilně pracovala na scénáři. Měla ho rozepsaný snad vteřinu po vteřině, aby v něm byly všechny zajímavé a důležité informace. Zde je malá ukázka:

Verča: V době jeho nepřítomnosti byla rodina odkázána sama na sebe a malou Olgu vychovávala především babička.

Nahrávka: buri 3 (03:44 – 04:07 + 04:20 – 04:35)

Majda: Kontakt mezi otcem a rodinou byl velice omezený a cenzurovaný, mnoho dopisů a zásilek nikdy nedorazilo. O jednom balíčku se paní Burianová rozprávěla podrobněji.

Nahrávka: zásilka (00:00 – 01:04)

Verča: Josef Langpaul strávil v koncentračním táboře celou válku a přežil i pochod smrti.

Nahrávka: buri 3 (04:51 – 05:21)

Všechny nahrávky a zpracovaný scénář jsme pak zaslaly naší koordinátorce Kristýně a domluvily si s ní nahrávání přímo v Českém rozhlase.

7. Nahrávání

Největším zážitkem byla pro děvčata naše pracovní návštěva v Českém rozhlase v Praze. Audioworkshop byl pro ně i pro mě nejatraktivnější částí projektu. Za pomoci zkušeného editora jsme sestříhaly nahrávku. A kromě toho jsme se seznámily s prostředím Českého rozhlasu a moderními studiovými technologiemi.

Práce to byla velmi zajímavá, ale také náročná. Některé věty či slova musela děvčata stále opakovat. Například dělala chyby v intonaci, špatně klesala hlasem před čárkou nebo zvedala hlas u doplňujících otázek. Byla to pro nás dobrá škola a zkušenost. Ve studiu jsme strávily celé dopoledne a vznikla reportáž, kterou si můžete poslechnout na: <https://www.pribehynasichsousedu.cz/chrudim/chrudim-20162017/>.

Bohužel naši práci přerušila nemoc a závěrečnou prezentaci jsme již nedodělaly. Všechny včetně paní Olgy jsme se shodly, že toto naše setkání a chvíle strávené spolu nejen nad vzpomínkami nás velice sblížily a posunuly dál.

Bylo to mnoho společně strávených hodin v knihovně, po večerech, o víkendech. Čas strávený v archivu a při vyhledávání dalších informací, například ve Svazu protifašistických bojovníků. Mnohdy jsme si materiály předávaly na nádraží cestou do školy a do práce.

Nejdůležitější na samotné práci bylo to, co nám přinesla, co jsme se díky ní naučily a co můžeme předávat dál.

Letos se naše knihovna do tohoto projektu přihlásila znovu. Tentokrát mám na starosti tříčlenný mužský tým, jedná se opět o studenty z Gymnázia Josefa Ressela v Chrudimi. A moc se těším na příběh, který nám bude vyprávět paní Věra.

Je to sice časově velmi náročná práce, ale je to práce, která dává smysl. A díky ní si člověk stále více uvědomuje, že příběhy se nemají zapomínat, ale zaznamenávat pro další generace.

Příběhy musí žít. A to je přesně projekt Příběhy našich sousedů.

Kontakt na autorku: novotna@knihovna-cr.cz

Web projektu Příběhy našich sousedů <https://www.pribehynasichsousedu.cz/>

---

[1] <https://www.pribehynasichsousedu.cz/>

[2] <https://www.postbellum.cz/>

[3] <http://www.pametnaroda.cz/>